EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 11. 5. 2020
COM(2020) 187 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/99/EÚ z 13. decembra 2011 o európskom ochrannom príkaze

1. ÚVOD

1.1. Súvislosti

Smernica 2011/99/EÚ o európskom ochrannom príkaze (ďalej len „smernica“) predstavuje prvú smernicu o vzájomnom uznávaní prijatú podľa článku 82 ods. 1 písm. a) a d) ZFEÚ po nadobudnutí účinnosti Lisabonskej zmluvy.

Smernica bola navrhnutá z iniciatívy 12 členských štátov (Belgicko, Bulharsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko) v roku 2010. Následne bola prijatá 13. decembra 2011. Smernica spolu s nariadením č. 606/2013 o vzájomnom uznávaní ochranných opatrení v občianskych veciach[1] (ďalej len „nariadenie“) a so smernicou 2012/29/EÚ, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov[2], („smernica o právach obetí“) tvorí súbor opatrení zameraných na posilnenie práv a ochrany obetí trestných činov v EÚ. Konkrétnejšie sa smernica a nariadenie zaoberajú uznávaním ochranných príkazov v trestných a občianskych veciach a zameriavajú sa na posilňovanie ochrany osôb v núdzi (obetí a potenciálnych obetí), pokiaľ takéto osoby vycestujú alebo sa presťahujú do iného členského štátu.

Smernica je záväzná pre všetky členské štáty s výnimkou Írska a Dánska.

V roku 2018 Európsky parlament na základe štúdie z roku 2017[3] uverejnil správu o vykonávaní smernice[4]. Európsky parlament okrem toho preskúmal fungovanie európskeho ochranného príkazu v súvislosti so všeobecnou štúdiou o trestnom práve procesnom v EÚ uverejnenou v roku 2018[5].

1.2. Účel a hlavné prvky smernice

Cieľom smernice je zabezpečiť, aby sa osoba, na ktorú sa vzťahuje ochranné opatrenie v jednom členskom štáte, mohla aj naďalej spoliehať na takúto ochranu pri presťahovaní sa alebo vycestovaní do iného členského štátu.

V smernici sa stanovujú pravidlá, ktoré príslušným orgánom umožňujú zabezpečovať takúto nepretržitú ochranu v rámci celej Únie.

Smernica ukladá príslušným orgánom štátu pôvodu povinnosť, aby na základe vnútroštátneho ochranného príkazu vydali samostatný nástroj – európsky ochranný

---

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 606/2013 z 12. júna 2013 o vzájomnom uznávaní ochranných opatrení v občianskych veciach (Ú. v. EÚ L 181, 29.6.2013, s. 4 – 12).

[2] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV, Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 57 – 73.

[3] Štúdia o vykonávaní smernice o európskom ochrannom príkaze, EPRS, PE 603.272, september 2017, http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603272/EPRS_STU(2017)603272_EN.pdf.

[4] Správa o vykonávaní smernice 2011/99/EÚ o európskom ochrannom príkaze [2016/2329 (INI)), 14. marca 2018], https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0065_SK.html.

[5] Criminal procedural laws across the European Union — A comparative analysis of selected main differences and the impact they have over the development of EU legislation (Trestné právo procesné v Európskej únii – Porovnávacia analýza vybraných hlavných rozdielov a ich vplyvu na tvorbu právnych predpisov EÚ), PE 604.977, august 2018, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU(2018)604977_EN.pdf.

príkaz (ďalej tiež „EOP“), a poslali ho príslušným orgánom vykonávajúceho členského štátu na uznanie a vykonanie. Vykonávajúci orgán môže v podobnom prípade prijať akékoľvek opatrenie, ktoré je dostupné podľa vnútroštátneho práva jeho štátu, s cieľom poskytnúť chránenej osobe nepretržitú ochranu. Na základe tohto nástroja môže príslušný vykonávajúci orgán naďalej poskytovať chránenej osobe ochranu na svojom vlastnom území.

Smernica sa uplatňuje na vnútroštátne ochranné opatrenia, ktorých cieľom je zabezpečiť ochranu osoby voči trestným činom, ktoré môžu ohroziť ich život, telesnú, duševnú alebo sexuálnu integritu, dôstojnosť alebo osobnú slobodu. Uplatňuje sa na tri najbežnejšie typy vnútroštátnych ochranných opatrení:

- zákaz vstupu na miesto, kde má chránená osoba pobyt, kde pracuje, alebo ktoré pravidelne navštevuje alebo kde sa pravidelne zdržiava,
- zákaz alebo úprava kontaktu v akejkoľvek forme s chránenou osobou,
- zákaz alebo úprava približovania sa k chránenej osobe bližšie ako na určenú vzdialenosť.

V praxi sa ochranné opatrenia väčšinou uplatňujú na ochranu žien v prípadoch násilia páchaného intímnym partnerom, domáceho násilia, obťažovania, prenasledovania alebo sexuálneho násilia. Dôvodom je skutočnosť, že obete týchto trestných činov sú v osobitnej miere vystavované sekundárnej a opakovanej viktimizácii, zastrašovaniu a pomste.

1.3. Účel a rozsah pôsobnosti správy

V tejto správe sa posudzuje uplatňovanie smernice v súlade s jej článkom 23. Posúdenie vychádza z analýzy vnútroštátnych opatrení transponujúcich smernicu, ktoré boli oznámené Komisii, a dodatočných údajov, ktoré členské štáty poskytli Komisii (v súlade s článkami 21 a 22 smernice).

Správa sa zameriava na ustanovenia, ktoré tvoria základ smernice a sú rozhodujúce pre plynulé fungovanie EOP. Tieto ustanovenia zahŕňajú: určovanie príslušných orgánov, potrebu zabezpečenia ochranného opatrenia podľa vnútroštátneho práva, vydávanie a uznávanie EOP, dôsledky porušenia opatrení prijatých na základe EOP a povinnosť informovať strany o ich právach a príslušných rozhodnutiach.

Správa sa vzťahuje na všetky členské štáty, ktoré sú viazané touto smernicou[6].

2. VŠEOBECNÉ POSÚDENIE

K 11. januáru 2015, kedy uplynula lehota na transpozíciu (článok 21 ods. 1), neoznámilo Komisii potrebné opatrenia týchto 14 členských štátov: Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Fínsko, Grécko, Francúzsko, Litva, Lotyšsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko a Švédsko.

V súlade s článkom 258 ZFEÚ Komisia v marci 2015 začala voči všetkým týmto členským štátom za neoznámenie ich transpozičných opatrení postup v prípade

[6] Správa sa vzťahuje aj na Spojené kráľovstvo, keďže posúdenie sa konalo v čase, keď Spojené kráľovstvo ešte bolo členským štátom EÚ, a sčasti aj v prechodnom období, počas ktorého sa smernica v Spojenom kráľovstve uplatňovala.

nesplnenia povinnosti. V decembri 2015 Komisia zaslala odôvodnené stanoviská Grécku a Rumunsku a v júli 2016 Belgicku. Do 4. októbra 2017 všetky členské štáty viazané touto smernicou oznámili Komisii svoje vnútroštátne transpozičné opatrenia. Analýza *prima facie* oznámených opatrení nepreukázala žiadne chýbajúce prvky. Konania o nesplnení povinnosti z dôvodu neúplnej transpozície boli ukončené. To však nebráni Komisii v tom, aby začala ďalšie konania z dôvodu nesprávnej transpozície smernice.

Všetky členské štáty informovali Komisiu o justičných alebo rovnocenných orgánoch, ktoré majú právomoc vydávať a vykonávať EOP. Niektoré členské štáty neposkytli príslušné údaje o uplatňovaní nástroja, ako sa vyžaduje v článku 22 smernice.

Z analýzy vyplýva, že jeden z členských štátov nevytvoril štruktúry potrebné na vydávanie a uznávanie EOP. Komisia v súčasnosti spolupracuje s týmto členským štátom na riešení tohto problému. V prípade potreby môže Komisia podniknúť právne kroky.

3. KONKRÉTNE BODY POSÚDENIA

3.1. Príslušné orgány (článok 3 a článok 4)

Podľa článku 3 sú všetky členské štáty povinné informovať Komisiu o justičných alebo rovnocenných orgánoch, ktoré majú právomoc vydávať a uznávať EOP.

Vo väčšine členských štátov sú orgánmi príslušnými vydávať EOP súdy, prokurátori alebo vyšetrujúci sudcovia. V jednom z členských štátov majú takúto právomoc policajné orgány. Členský štát, v ktorom EOP v trestných veciach nemožno vydať, určil ako príslušné na prijímanie žiadostí (ako vykonávajúci štát) o vydanie európskych ochranných príkazov a ich postúpenie štátu pôvodu v súlade s článkom 6 ods. 3 občianske súdy.

Prevažná väčšina členských štátov určila za príslušný vykonávajúci orgán geograficky príslušné justičné orgány. Jeden členský štát určil za takýto orgán políciu. Dva členské štáty pre prípady s neznámym pobytom chránenej osoby určili súdy vo svojich hlavných mestách.

Podľa článku 4 môžu členské štáty určiť jeden alebo viac ústredných orgánov, ktoré budú pomáhať príslušným orgánom. Viac ako polovica členských štátov určila takýto ústredný orgán (vo väčšine prípadov išlo o ministerstvo spravodlivosti).

Informácie o príslušných orgánoch sa získavali najmä prostredníctvom portálu elektronickej justície (e-Justice). Iba polovica členských štátov však na túto žiadosť odpovedala, pričom len niektoré z nich poskytli informácie vo forme samostatného dokumentu nahratého priamo do databázy vnútroštátnych vykonávacích opatrení. V prípade zvyšných členských štátov, ktoré tieto informácie neposkytli, sa informácie o príslušných orgánoch museli získať z vnútroštátnych legislatívnych opatrení oznámených do databázy vnútroštátnych vykonávacích opatrení. Získané informácie sú k dispozícii na webovom sídle Európskej justičnej siete[7].

[7] https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/libcategories.aspx?Id=85.

3.2. Jazykový režim (článok 17)

Príslušný orgán štátu pôvodu musí preložiť EOP do úradného jazyka alebo jedného z úradných jazykov vykonávajúceho štátu (článok 17 ods. 1). Každý členský štát môže vo vyhlásení uviesť, že bude akceptovať preklad do jedného alebo viacerých iných úradných jazykov Únie (článok 17 ods. 3).

Iba niekoľko členských štátov informovalo Komisiu o tom, že okrem svojho úradného jazyka akceptujú aj iné jazyky. Niekoľko členských štátov akceptuje anglický jazyk. Menší počet členských štátov akceptuje EOP na recipročnom základe aj v ďalších jazykoch.

3.3. Vydávanie európskeho ochranného príkazu (článok 5 a článok 6)

Podľa smernice sa európsky ochranný príkaz nevydáva automaticky na žiadosť chránenej osoby. Príslušný justičný orgán musí overiť, či sú podmienky na vydanie EOP stanovené v článku 5 splnené, a zohľadniť dĺžku plánovaného pobytu a závažnosť potreby ochrany.

Niektoré členské štáty formálne upravujú podmienky vo svojich právnych predpisoch. Jeden z členských štátov napríklad vyžaduje poskytnutie opisu dôvodov na presťahovanie sa do iného členského štátu. Iný členský štát požaduje, aby bola dĺžka pobytu dlhšia ako tri mesiace.

V smernici sa vyžaduje, aby bola žiadosť o vydanie EOP primerane rýchlo posúdená so zohľadnením osobitných okolností prípadu (odôvodnenie 13). V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že niekoľko členských štátov stanovilo lehoty na prijatie rozhodnutia týkajúceho sa EOP na 3, 10 alebo 15 dní. Jeden z členských štátov uviedol, že EOP sa môže vydať súčasne s uložením vnútroštátneho ochranného opatrenia.

V smernici sa tiež stanovuje, že chránená osoba môže podať žiadosť o vydanie EOP príslušnému orgánu štátu pôvodu alebo vykonávajúceho štátu. Vykonávajúci štát je povinný túto žiadosť bezodkladne zaslať príslušnému orgánu štátu pôvodu (článok 6 ods. 3). Významný počet členských štátov umožnil takéto zasielanie žiadostí.

Komisia však v niektorých členských štátoch nezistila ustanovenia, ktoré by takéto zasielanie žiadostí umožňovali.

3.3.1. Procesné záruky pre osobu, ktorá predstavuje nebezpečenstvo (článok 6 ods. 4)

Podľa smernice sa pred vydaním EOP osobe, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, umožní uplatniť právo byť vypočutá a právo podať opravný prostriedok proti vnútroštátnemu ochrannému opatreniu, ak nemohla tieto práva uplatniť v konaní, ktoré viedlo k prijatiu vnútroštátneho ochranného opatrenia (článok 6 ods. 4).

Viac ako polovica členských štátov transponovala toto ustanovenie. Niektoré z nich presahujú minimálnu požiadavku stanovenú v článku 6 ods. 4 smernice. Napríklad, v jednom z členských štátov osoba, ktorá predstavuje nebezpečenstvo a ktorá nebola vypočutá v rámci konania, počas ktorého došlo k prijatiu vnútroštátneho ochranného opatrenia, dostane pozvanie na vypočutie do 72 hodín od podania žiadosti o vydanie

EOP. V inom členskom štáte musí vydávajúci orgán overiť, či sa vnútroštátne ochranné opatrenie prijalo v kontradiktórnom konaní. V opačnom prípade osobe, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, oznámi rozhodnutie obsahujúce vnútroštátne ochranné opatrenie. Ďalší z členských štátov vyžaduje, aby sa uskutočnilo vypočutie chránenej osoby a osoby, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, pokiaľ sa títo účastníci konania nedohodnú na písomnom konaní.

3.3.2. Povinnosť informovať chránenú osobu (článok 6 ods. 5 a článok 7)

Podľa smernice by mal príslušný orgán po prijatí vnútroštátneho ochranného opatrenia v súlade s postupmi podľa svojho vnútroštátneho práva informovať chránenú osobu o možnosti požiadať o vydanie EOP (článok 6 ods. 5).

Niekoľko členských štátov transponovalo túto povinnosť tým, že príslušným orgánom uložilo výslovnú povinnosť informovať chránenú osobu pri prijatí vnútroštátneho ochranného opatrenia.

V smernici sa okrem toho stanovuje, že ak sa žiadosť o vydanie EOP zamietne, príslušný orgán štátu pôvodu musí informovať chránenú osobu o všetkých dostupných opravných prostriedkoch proti rozhodnutiu v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi (článok 6 ods. 7).

Členské štáty transponovali povinnosť informovať chránenú osobu rôznymi spôsobmi. Vo vnútroštátnych právnych predpisoch viacerých z nich sa stanovuje povinnosť orgánu, ktorý zamietol žiadosť o vydanie EOP, informovať chránenú osobu o dostupných opravných prostriedkoch. V niektorých členských štátoch sa rozhodnutie o odmietnutí vydania EOP oznámi chránenej osobe alebo je chránená osoba informovaná o rozhodnutí a jeho dôvodoch. V transpozičných právnych predpisoch sa však jasne nestanovuje, že chránená osoba musí byť informovaná aj o existujúcich opravných prostriedkoch.

V niekoľkých členských štátoch sa nezistilo žiadne ustanovenie o povinnosti informovať chránenú osobu o opravných prostriedkoch.

3.4. Uznávanie európskeho ochranného príkazu (článok 9, článok 10 a článok 15)

3.4.1. Postup pri uznávaní a prijímaní (článok 9 ods. 1 – 2)

Po doručení EOP vykonávajúci štát tento príkaz bezodkladne uzná a prijme príslušné ochranné opatrenie, ktoré je dostupné podľa vnútroštátneho práva v obdobnom prípade (článok 9 ods. 1 a 2). Príslušný orgán vykonávajúceho štátu má pri určovaní takéhoto opatrenia určitú mieru voľnej úvahy.

Uvedený mechanizmus prispôsobovania je k dispozícii takmer vo všetkých členských štátoch. Iba jeden z členských štátov neinformoval Komisiu o svojich vnútroštátnych opatreniach, ktorými sa transponuje postup vydávania a uznávania EOP.

Vo vnútroštátnych právnych predpisoch niekoľkých členských štátov sa výslovne uvádza, že prijaté opatrenie nemôže byť prísnejšie alebo striktnejšie ako pôvodné opatrenie, že by malo byť rovnocenné alebo miernejšie, resp. že akékoľvek rozdiely by sa mali posudzovať v prospech osoby, ktorá predstavuje nebezpečenstvo.

V transpozičnom ustanovení jedného z členských štátov sa uvádza, že ak vykonávajúci orgán považuje ochranné opatrenie v EOP za nepostačujúce a neprimerané na zabezpečenie nepretržitej ochrany, môže požiadať porotu zloženú z troch sudcov, aby opatrenie upravila alebo uložila akékoľvek iné opatrenie podľa vnútroštátneho práva.

Pokiaľ ide o dĺžku trvania nového ochranného opatrenia, vnútroštátne právne predpisy jedného z členských štátov výslovne umožňujú prijatie vnútroštátneho ochranného opatrenia s rovnakou dĺžkou trvania, aká bola prijatá v štáte pôvodu. V ďalších dvoch členských štátoch nesmie dĺžka trvania nového ochranného opatrenia presiahnuť stanovené obdobie – 180 dní v prípade jedného z týchto štátov a jeden rok v prípade druhého členského štátu.

3.4.2. Časový rámec pre uznávanie a priorita pri uznávaní (článok 15)

V smernici sa neuvádza záväzná lehota na uznanie EOP ani na prijatie vnútroštátneho ochranného opatrenia na základe EOP. Niekoľko členských štátov však zaviedlo konkrétne lehoty na vykonanie EOP, ktoré ich príslušné orgány zaväzujú uznať EOP alebo prijať iné rozhodnutie v súvislosti s týmto opatrením. V závislosti od členského štátu lehota predstavuje 2 dni, 3 dni, 10 dní, 15 dní, 7 + 10 dní alebo 28 dní. Uvedené členské štáty zaviedli možnosť predĺžiť túto lehotu, pokiaľ sa ich príslušné orgány musia poradiť s príslušnými orgánmi štátu pôvodu v prípade, že sú informácie zaslané spolu s EOP neúplné (postup stanovený v článku 9 ods. 4).

V článku 15 smernice sa uvádza, že EOP musí byť uznaný s rovnakou prioritou, akú by v obdobnom prípade malo vnútroštátne ochranné opatrenie. Niekoľko členských štátov doslovne transponovalo znenie článku 15. Niekoľko členských štátov požaduje, aby sa rozhodnutie o uznaní prijalo okamžite, bez zbytočného odkladu.

3.4.3. Povinnosť informovať chránenú osobu, osobu, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, a príslušný orgán štátu pôvodu o prijatých opatreniach a dôsledkoch ich porušenia (článok 9 ods. 3)

Smernica ukladá príslušnému orgánu vykonávajúceho štátu povinnosť informovať chránenú osobu, osobu, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, a príslušný orgán štátu pôvodu o akýchkoľvek opatreniach prijatých na základe európskeho ochranného príkazu. Musí ich informovať aj o možných právnych dôsledkoch (napr. sankciách) porušenia takéhoto opatrenia podľa vnútroštátneho práva a v súlade s článkom 11 ods. 2.

Miera transpozície tejto povinnosti sa v jednotlivých členských štátoch líši. Väčšina z nich transponovala povinnosť poskytovať informácie o opatreniach prijatých na základe EOP vo vzťahu ku všetkým trom stranám. Niekoľko členských štátov obmedzilo rozsah tejto povinnosti a informácie adresovali iba:

- štátu pôvodu a osobe, ktorá predstavuje nebezpečenstvo,
- chránenej osobe a osobe, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, a v niektorých členských štátoch navyše orgánom nachádzajúcim sa v blízkosti chránenej osoby vo vykonávajúcom štáte, ako je prokurátor alebo polícia,

– príslušnému orgánu štátu pôvodu, pričom sa očakáva, že príslušné orgány tohto štátu pôvodu poskytnú dané informácie chránenej osobe.

V niektorých členských štátoch sa príslušné ustanovenia nezistili.

V niektorých členských štátoch sa navyše neuvádzajú informácie o možných právnych dôsledkoch porušenia ochranného opatrenia prijatého na základe EOP. Jeden z členských štátov poskytuje tieto informácie len osobe, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, zatiaľ čo ďalší ich poskytuje iba príslušnému orgánu štátu pôvodu a osobe, ktorá predstavuje nebezpečenstvo.

3.4.4. Dôvody neuznania (článok 10 ods. 1)

V smernici sa uvádza deväť dôvodov neuznania EOP (článok 10 ods. 1). Na základe týchto dôvodov môžu vykonávajúce orgány odmietnuť uznať EOP. Niekoľko členských štátov transponovalo tieto dôvody ako nepovinné, pričom jeden z členských štátov ich zaviedol ako povinné. V niektorých ďalších členských štátoch sa väčšina dôvodov neuznania zaviedla ako povinné a malý počet dôvodov ako nepovinné. Dva z členských štátov použili pri transpozícii týchto dôvodov oba prístupy (povinné aj nepovinné), a to takmer na rovnakom základe.

Niekoľko ďalších členských štátov transponovalo väčšinu dôvodov neuznania (ako nepovinné), no zároveň nezaviedli jeden z dôvodov neuznania. Niektoré dôvody neuznania vôbec netransponovali.

Takéto prístupy k vykonávaniu môžu viesť k rozdielom medzi rôznymi právnymi poriadkami a potenciálne môžu v praxi sťažiť uplatňovanie smernice.

Okrem dôvodov neuznania stanovených v článku 10 smernice niekoľko členských štátov vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch uviedlo ďalšie dôvody neuznania EOP, ktoré sa týkajú možného porušenia základných práv osoby, ktorá predstavuje nebezpečenstvo.

3.4.5. Povinnosť informovať chránenú osobu a štát pôvodu o neuznaní európskeho ochranného príkazu (článok 10 ods. 2)

Smernica ukladá príslušnému orgánu vykonávajúceho štátu, ktorý odmieta uznať EOP, niekoľko informačných povinností. Príslušný orgán musí o tomto zamietnutí a jeho dôvodoch bezodkladne informovať štát pôvodu a chránenú osobu. Túto povinnosť transponovali takmer všetky dotknuté členské štáty. V niekoľkých z nich však vykonávacie ustanovenia zaväzujú príslušné orgány, aby informovali iba štát pôvodu, nie chránenú osobu.

Okrem toho je príslušný orgán vykonávajúceho štátu povinný v prípade potreby informovať chránenú osobu o možnosti požiadať o prijatie ochranného opatrenia v súlade s vnútroštátnym právom. Niekoľko členských štátov túto povinnosť transponovalo, niektoré tak však neurobili.

V smernici sa stanovuje, že príslušný orgán vykonávajúceho štátu musí informovať chránenú osobu o všetkých uplatniteľných opravných prostriedkoch proti

rozhodnutiu o neuznaní, ktoré sú dostupné podľa vnútroštátneho práva tohto štátu. Niekoľko členských štátov túto povinnosť netransponovalo.

3.5. Prijímanie ochranných opatrení na základe európskeho ochranného príkazu, porušovanie opatrení a jeho dôsledky a oznamovacia povinnosť v súvislosti s ich porušením (články 11 a 12)

3.5.1. Postupy prijímania a vykonávania ochranných opatrení (článok 11 ods. 1)

Podľa smernice má vykonávajúci štát na svojom území právomoc prijať a vykonať ochranné opatrenia po uznaní európskeho ochranného príkazu, pričom sa na tieto rozhodnutia vzťahuje právo daného štátu (článok 11 ods. 1).

V transpozičnom ustanovení sa vo všetkých členských štátoch okrem jedného uvádza, že na prijímanie a vykonávanie ochranných opatrení sa vzťahuje vnútroštátne právo. Jeden z členských štátov uviedol, že po prijatí vnútroštátneho ochranného opatrenia sa vyžaduje vypočutie osoby, ktorá predstavuje nebezpečenstvo. V inom štáte sa takéto vypočutie požaduje, pokiaľ sa chránená osoba a osoba, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, namiesto toho nedohodnú na písomnom postupe. V niektorých ďalších členských štátoch sa takéto vypočutia uskutočňujú len v prípade potreby. V prípade jedného členského štátu sa v transpozičných právnych predpisoch výslovne uvádza, že uznávanie EOP a prijímanie vhodného ochranného opatrenia sa uskutočňuje bez toho, aby bola vypočutá osoba, ktorá predstavuje nebezpečenstvo.

Právo vykonávajúceho štátu sa musí uplatňovať aj na opravné prostriedky proti rozhodnutiam prijatým v tomto štáte v súvislosti s EOP (článok 11 ods. 1). V smernici sa neuvádza samostatný právny prostriedok nápravy pre osobu, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, ak by táto osoba chcela napadnúť ochranné opatrenie prijaté vo vykonávajúcom štáte. V tejto súvislosti sa smernica odvoláva na vnútroštátne postupy, pokiaľ takéto v rámci práva daného štátu existujú. Treba poznamenať, že touto smernicou sa neukladá povinnosť informovať osobu, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, o dostupných opravných prostriedkoch.

Niekoľko členských štátov vo svojich transpozičných právnych predpisoch výslovne uvádza, že osoba, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, má právo napadnúť uznanie EOP a/alebo prijatie vnútroštátneho ochranného opatrenia na jeho základe. Dostupné opravné prostriedky siahajú od sťažnosti (s odkladným účinkom alebo bez odkladného účinku) na ten istý orgán, ktorý uznal EOP a prijal vnútroštátne ochranné opatrenie, až po odvolanie sa na vyšší orgán na základe právnych alebo skutkových okolností alebo na účely spochybnenia ich prípustnosti.

3.5.2. Dôsledky v prípade porušenia ochranného opatrenia (článok 11 ods. 2)

Smernica sa zameriava na sankcie a iné právne dôsledky v prípade porušenia jedného alebo viacerých opatrení prijatých vykonávajúcim štátom po uznaní EOP (článok 11 ods. 2).

Smernica umožňuje vykonávajúcemu štátu uložiť tresty a prijať akékoľvek iné opatrenie v dôsledku porušenia, ak takéto porušenie naplní znaky skutkovej podstaty trestného činu podľa práva daného štátu [článok 11 ods. 2 písm. a)].

Tento štát môže tiež prijať akékoľvek rozhodnutia iného ako trestného charakteru týkajúce sa porušenia [článok 11 ods. 2 písm. b)] a prijať akékoľvek naliehavé a prechodné opatrenie s cieľom ukončiť porušovanie, kým štát pôvodu prípadne nevydá následné rozhodnutie [článok 11 ods. 2 písm. c)].

Niekoľko členských štátov transponovalo tieto ustanovenia takmer doslovne. Niektoré z nich vo svojich transpozičných ustanoveniach uviedli dôsledky v prípade nedodržania opatrení, ktoré prijali príslušné orgány pri uznávaní EOP. Vo vnútroštátnych právnych predpisoch malého počtu členských štátov sa stanovuje trest odňatia slobody a/alebo pokuta za nedodržanie povinností alebo zákazov uložených EOP. Pár členských štátov stanovuje len finančné pokuty. Niekoľko ďalších členských štátov zas odkazuje na prijatie „prísnejšieho“ alebo „tvrdšieho“ opatrenia alebo „opatrenia inej formy ochrany alebo pomoci“ zo strany príslušného justičného orgánu.

V niektorých členských štátoch sa vnútroštátne ustanovenia transponujúce článok 11 ods. 2 smernice nezistili.

3.5.3. Povinnosť informovať príslušný orgán štátu pôvodu v prípade porušenia ochranného opatrenia (článok 12)

Smernica ukladá vykonávajúcemu štátu povinnosť oznámiť štátu pôvodu alebo štátu dohľadu[8] každé porušenie opatrenia alebo opatrení prijatých na základe EOP (článok 12). Toto oznámenie by malo umožniť príslušnému orgánu štátu pôvodu okamžite rozhodnúť o akejkoľvek vhodnej reakcii, pokiaľ ide o ochranné opatrenie uložené v jeho štáte osobe, ktorá predstavuje nebezpečenstvo (odôvodnenie 26).

Na uľahčenie oznamovania sa v smernici stanovuje jednotné vzorové tlačivo, ktoré možno nájsť v prílohe II, a príslušnému orgánu vykonávajúceho štátu sa ukladá povinnosť používať ho (článok 12). Tlačivo by malo obsahovať štandardné informácie o dotknutých osobách, podrobnosti o EOP a príslušných orgánoch.

Jeden z členských štátov túto povinnosť netransponoval.

4. ZHROMAŽĎOVANIE ÚDAJOV

V záujme jednoduchšieho hodnotenia jej uplatňovania sa v smernici stanovuje, že členské štáty sú Komisii povinné oznamovať relevantné údaje týkajúce sa uplatňovania vnútroštátnych postupov na EOP, a to aspoň o počte požadovaných,

[8] Uplatňuje sa v prípade rozsudku v zmysle článku 2 rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách alebo rozhodnutia o opatreniach dohľadu v zmysle článku 4 rámcového rozhodnutia 2009/829/SVV.

vydaných a/alebo uznaných európskych ochranných príkazov (článok 22). Okrem toho sú členské štáty povinné poskytovať ďalšie typy údajov, ako napríklad druh dotknutého trestného činu (odôvodnenie 32).

Členským štátom boli zaslané dva dotazníky, prostredníctvom ktorých mali poskytnúť spomínané informácie, a to do 1. septembra 2017 (za obdobie od roku 2015 do polovice roku 2017[9]) a do 11. marca 2019 (za roky 2015 až 2018).

Na dotazník, ktorý bol zaslaný v roku 2017, a/alebo na dotazník zaslaný v roku 2019 odpovedalo 19 členských štátov. Tri z devätnástich členských štátov odpovedali iba na dotazník zaslaný v roku 2017. Ostatných 16 členských štátov poskytlo aktualizované informácie v roku 2019.

V štatistikách poskytnutých členskými štátmi za roky 2015 až 2018 bolo zaznamenaných celkom 37 vydaných EOP. Podľa vyplnených dotazníkov bola väčšina nahlásených EOP vydaná jedným členským štátom (27 z 37). Ďalšie dva členské štáty tiež oznámili, že vydali EOP. Z dostupných informácií vyplýva, že bolo uznaných iba 15 európskych ochranných príkazov, ktoré viedli k prijatiu ochranných opatrení vo vykonávajúcom štáte (štyroch v roku 2015, piatich v roku 2016, troch v prvej polovici roku 2017 a troch v rokoch 2017 – 2018). Desať členských štátov uviedlo, že nevydali ani neuznali žiadny európsky ochranný príkaz.

Niekoľko členských štátov poskytlo príklady osvedčených postupov v rámci systémov správy prípadov, z ktorých niektoré zahŕňali registráciu európskych ochranných príkazov.

5. ZÁVER

Vnútroštátne vykonávacie ustanovenia, ktoré zaslalo všetkých 26 členských štátov viazaných touto smernicou, sa vo všeobecnosti zdajú uspokojivé, najmä pokiaľ ide o mechanizmus uznávania európskych ochranných príkazov. Transpozičné ustanovenia sú dostatočné na to, aby umožnili vydávanie a uznávanie európskych ochranných príkazov vo všetkých členských štátoch s výnimkou jedného štátu.

Analýza praktického uplatňovania smernice však preukazuje, že ešte nedosiahla svoj plný potenciál, čo dokazuje aj nízky počet vydaných a vykonaných európskych ochranných príkazov. Podľa informácií, ktoré má Komisia k dispozícii, bolo vydaných iba 37 európskych ochranných príkazov a len 15 z nich bolo vykonaných. Vnútroštátne orgány, ktoré majú právomoc vydávať európske ochranné príkazy, nie sú úplne informované o svojich možnostiach v tejto oblasti. Okrem toho si osoby, ktoré potrebujú ochranu, nemusia byť plne vedomé toho, že môžu požiadať o vydanie európskeho ochranného príkazu.

V niektorých členských štátoch by sa malo zlepšiť vykonávanie určitých ustanovení smernice, ako napríklad povinnosť informovať.

[9] 30. jún 2017.

Niektoré členské štáty neukladajú žiadne sankcie za porušenie opatrenia prijatého pri uznávaní európskeho ochranného príkazu. V súvislosti s potenciálnymi žiadosťami o túto formu cezhraničnej ochrany to môže mať skôr odstrašujúci účinok.

Široká škála ochranných opatrení, ktoré sú dostupné v členských štátoch (v občianskych, správnych alebo trestných konaniach), môže byť ďalším dôvodom nedostatočného využívania európskych ochranných príkazov.

Komisia bude naďalej posudzovať dodržiavanie smernice členskými štátmi a prijme vhodné opatrenia na zabezpečenie rešpektovania jej ustanovení v celej Európskej únii. V prípade potreby Komisia začne konanie o nesplnení povinnosti proti členským štátom, ktoré smernicu nedodržiavajú.

Komisia zároveň úzko spolupracuje s členskými štátmi pri prekonávaní ťažkostí spojených s vykonávaním smernice. Komisia predovšetkým podporuje účinné uplatňovanie vnútroštátnych ochranných príkazov, a to najmä prostredníctvom finančnej podpory, zvyšovaním povedomia a zdôrazňovaním potreby vzdelávať odborníkov v oblasti vydávania európskeho ochranného príkazu[10].

[10] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1382/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovuje program Spravodlivosť na obdobie rokov 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 73 – 83).